

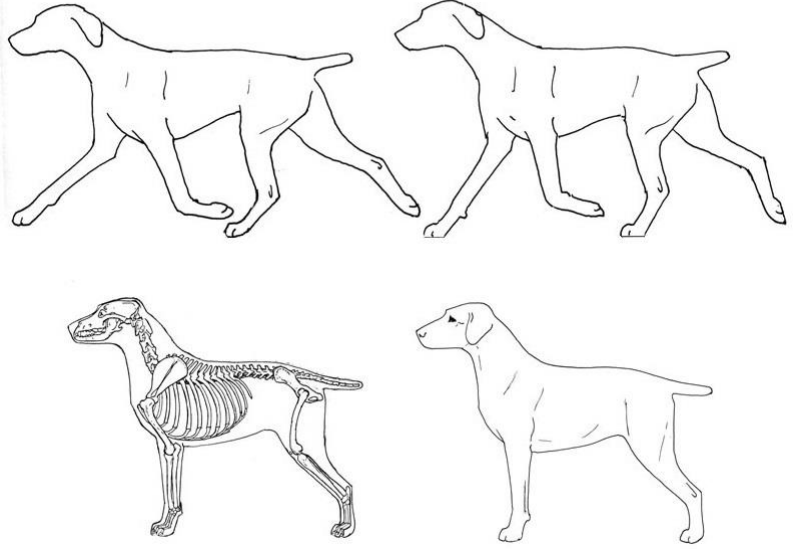
Modern Bir Peri Masalı: Uzun Adımlarla Yürüyüş

İrk tipi abartıdan, görsellik ve yarışma heyecanından çok daha önemli olduğu zamanlarda, bugün olandan daha fazla çeşit tırıs yürüme stilleri olduğu bilinir ve kabul edilirdi.

Kathy Lorentzen |

Köpeği hayvancılıkta gerçek temeli olan ve besledikleri ırkların çalışma kapasitesi konusunda geniş bilgiye sahip kişilerden öğrenenler çok şanslılar. 50 yıl önce görevini yerine getiren köpek ile yarışmalarda kazanan köpek arasındaki fark neredeyse yok gibiydi. Hafta içi (av, güdü, koruma vs) görevlerinde kullanılan köpekler haftasonu geldiğinde yıkanır fırçalanır ve köpek yarışmalarına götürülürlerdi.

Pek çok ırkın üretim programları güzelliklerinin yanı sıra işlevlerine dayandırılarak yapıldı. Görevlerini yerine getiremeyen köpekler üretimde kullanılmazdı. Çalışma ve kazanmak yanyana giderdi.

Doğru açılara ve yapıya sahip, normal uzunlukta bacaklı köpekler bacaklarını güçlü kaslarla gövdelerinin altında tutarlar. Ve uzun ama eforsuz ve etkili adımlarla yürürler.. İlastrasyon : Marcia Schlehr.

Zaman değişti.

Bugünkü yarışmalardaki köpeklere bakın. Pek çok köpek, ırk standardınca istenen yapıya sahip olmanın tam aksine üreticilerin neden olduğu öylesine suni bir yürüyüş stiline sahipler ki hiç birinin bu konformasyonla günlük görevlerini yerine getiremeyeceğini siz de görebilirsiniz. Ka zannak uğruna, yetiştiriciler köpeklerinin temel oran ve yapısını bu kadar değiştirtirince dengesiz açılar ve kemik uzunluklarına sahip bu garip abartı, hatalı yürüyüş stillerini de beraberinde getiriyor. Bacakların iyice ileri uzanması, patilerin yerden gereğinden fazla yükselmesi ve abartılı arka itiş göze güzel görünebilir ; ancak bu yanlış olduğu kadar köpeğin hareketi için de dezavantajdır.

Yine de bu yürüyüş pek çok kişiyi kendine hayvan bırakır. Ring kenarında sık sık “şu köpek ringi nasıl da dolduruyor” dendiğini duyarsınız. Bu köpek gerçekten ringi dolduruyor mu yoksa bu bir yanılsama mıdır? Dahası köpeğin yürüyüş biçimi ırk standardında istenene uygun mudur?

Görev Formu Belirler

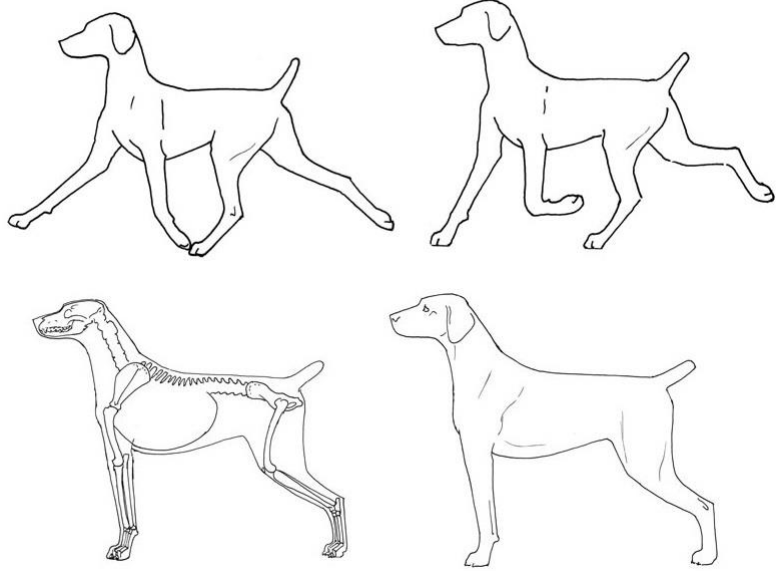
Orijinal vahşi köpekler (kurtlar) kendi başlarına hayatta kalmak zorundaydılar. Her işi kendileri yapmaları gerekiyordu. Bu yüzden iz sürebilmeli, avlanabilmeli ve avlarını öldürebilmeliydiler. Çok uzun mesafeleri yorulmadan tırısta katedebilmek yeteneğine sahiptiler. Tırıs yürüme stillerinde hiç bir abartı yoktu. Minimum enerjiyle maksimum mesafe katederlerken başları dengeyi korumak için ilerde tutar ve ayakları yere yakın hareket ederdi. Bu kolay ve fazla enerji harcamayan yürüyüş onlara kilometrelerce seyahat etmelerine imkan tanıyordu. Göze hitap ediyor mu? Belki hayır. Etkili mi? Evet

İnsan vahşi köpekleri evcilleştirdiğinde belirli görevler için ırklar geliştirdi. Farklı görevler için üretilen farklı ırklar farklı stillerde tırıs yürüyüşe sahip oldular. Hız, yüzme, kazma gibi görevler için üretilen köpekler çok özel görevlerini yerine getirecek oran ve yapıya dayalı bir yürüyüş sergiliyorlardı.

Ne yazık ki yarışmalarda her köpek tırısta değerlendirilir ve her ırk aynı stilde tırısta gidecek yapıya sahip değildir. Irk tipinin aşırılık, gösteriş ve yarışma heyecanından daha önemli olduğu zamanlarda farklı yürüyüş stilleri daha iyi anlaşılır kabul edilirdi.

Hareket Evrensel Değildir

Bugün pek çok ırkta evrensel bir tırıs yürüme stili arayışı söz konusu. Yetiştiriciler köpekler artık orijinal görevlerini yerine getirmeyecek olsalar bile göze batan abartılı bir tırıs stili yaratmak için köpeklerinin yapı ve oranlarını değiştirmekteler. Yarışmalar için üretilen köpeklerin büyük bir çoğunluğu ring dışında herhangi bir görevi yerine getirmeleri beklenemse de köpek yetiştiricisi olarak bizler ırklarımızı orijinal üretim amaçlarına uygun standartlarına göre üretmeye devam etmeliyiz. Irkları değiştirmek ya da tabiri caizse geliştirmek bizim işimiz değildir. Her bir köpekte değiştirmek ya da geliştirmek isteyeceğimiz noktalar tabii vardır; ancak koca bir ırkı değiştirip onu bir karikatüre çevirmek tamamiyle başka bir şeydir.

Omuz ve kalçada çok açık açılı köpeklerin bacakları vücutlarını iyi dengeleyemez. Bu köpek bacaklarını yerden fazlasıyla kaldırarak yürür. Uzun adımlar atıyor gibi görünmesine rağmen patilere yere çok kısa süre değeri. Bu da hareket etmesi için daha çok çaba harcaması anlamına gelir. İllustrasyon: Marcia Schlehr.

Bugün bacakların ileri ve geri fazlasıyla uzanması konusunda bolca tartışma dönmekte. Pek çok kişi bunun doğru olduğunu düşünüyor gibi görünüyor ve bu kişiler ırk standartları uzun adımlar istemese de köpeklerinin bu şekilde yürümesinde ısrarcılar. Bir köpekte adımları uzatmak için onun oranları değiştirilir. Kare ırklar aniden dikdörtgenleşir. Hafif uzun ırklar hala uzun kalır ancak bu sefer bacak boyları kısaltılır. Yatayda yaklaşık 30 derecelik omuz ve pelvis açısına sahip olması gereken köpekler (ki bu onlara uzun ve yere yakın adımlar sağlar) 10 derecelik açılarla üretiliyorlar. Bu, köpeğin bacaklarını önde ve arkada ileriye uzanmasına yardımcı olurken patilerin etkileyici bir şekilde yerden yükselmesine neden olur. İşte pek çok kişiyi bu tip adımlama ve patilerin iştirahla yerden yükselmesi kandırır.

Köpekler Nasıl Hareket Eder

Omuz ve kalça açıları dik olan köpekler bacakları vücutlarını doğru şekilde dengeleyecek yapıya sahip değildir. Doğru açıların yarattığı yeterli kas yapısından yoksundur. Doğru ve dengeli açılara sahip bir köpeğin alt çizgisi bize çok şey anlatır. Açıları doğru köpeklerin dirsekten dize alt çizgileri kısadır. Dik açılı köpeklerde ise bu mesafe çok daha uzundur. İki köpek göğüs kemiğinden kalça kemiğine; omuzdan yere tam olarak aynı boyutlarda olabilirler, ancak yapıları tamamen farklıdır. Dolayısıyla farklı tırıs yürüyüşlerine sahip olacaklardır. Doğru açılara sahip köpeğin kürek kemiği ve kalça eklemleri serbestçe ileri ve geri salınırken ayaklar zorlanmadan ve yerden çok yükselmeden ileri uzanışa ve geri itişe sahip olacaktır. Dik açılı köpekler ise bacaklarını dirseklerinden kaldırıp ileri patilerini yerden fazla yükselterek uzatırlar. Bu efor gerektiren bir hareket olduğundan ırka uzun süre bu şekilde hareket imkanı vermez. Bacaklar yerden ne kadar çok kalkarsa o kadar aşağı geri inmelidirler. Ve ayaklar sadece yere bastığında çalışabilir. Havadayken bir işe yaramazlar.

Uzun adım yerde uzun adım demektir. İleri itiş kalçanın, dizin ve topuk eklemlerinin ayak yerdeyken güçlü açılımından kaynaklanır. Köpeğin ön kısmı ağırlığının büyük bir kısmını taşır ve hareket sırasında burnunun üzerine çakılmasını engellemek için ileri uzanmalıdır. Ön bacaklar ileri uzanıp alttan yeri kendine çekmezler. Köpek tırıstayken kaslar çekmez sadece iterler. Ve ön bacaklar, arka bacak sadece vücudun altında yere dikken ileri itebilir. Daha uzun süre yere basan bacaklar çok daha etkili bir itiş sağlayacaktır. Yere değer değmez tekrar yerden çok yükselen ön ve arka bacaklar enerji kaybettiği gibi uzun süre işe de yaramaz. Sadece göze güzel görünebilir. Tırısta giden bir köpek eforsuz akıcı bir hareket sergilemelidir. Ne yazık ki sık sık ringlerde bu abartılı yürüyüş ödüllendirilirken daha doğru yürüyen diğer köpek kendini onun gibi sergilemediği için görmezden gelinmektedir.

Doğal Yürüyüşün Değerlendirilmesi

Bugün yanlış açılara sahip köpeklerin üretilmesinin yanında sıklıkla görülen bir diğer problem de köpeklerin çok kısa ve gergin tasmalarla kafaları çok geride tutularak yürütülmesidir. Bu bacakların yerden daha da fazla kalmasına neden olur. Bu tip yürüyüş doğru yapıdaki köpeğe bile fayda sağlamazken yanlış yapıdaki bir köpeğe neler yapabilir siz düşünün. Yanlış açılara sahip köpekler zaten genelde zayıf ayak ritmine sahiptirler. (ikili adımlar yerine bir, iki, üç, dört 'lü ritim) ve başlarının yukarda"taşımaları sadece zayıf yürüyüşlerine katkıda bulunur. Köpekler daima doğal olarak başlarını nasıl tutuyorlarsa o şekilde değerlendirilmelidir. Hakemler de köpeklerin bu şekilde sergilenmesinde ısrarcı olmalıdırlar. Bir köpe kendi başlarına yürürken dağılıyorsa kazanmamalıdır.

Benim inancıma göre bu türden pek çok yanlış köpeğin kazanma nedeni hakemlerin öncelikle ırk tipini değerlendirmemesi. Bunun yerine standartta belirtilen kritik noktaları atlayarak ringi en göz alıcı şekilde turlayan köpekleri seçme eğilimindedir. Yıllar önce Anne Rogers Clark 'ın da yazdığı gibi hakemler önce doğru ırk tipine sahip köpekleri seçtikten sonra içlerinden en yakışıklı olanları ödüllendirmeliler.

*Dogs in Review dergisinin Ocak 2015 yasından alınmıştır
Çeviren İlker Ünlü*